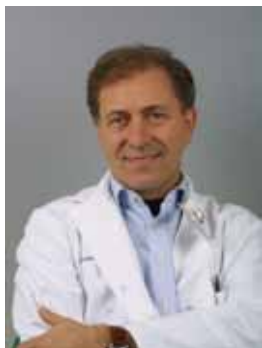

Razvojna uspešnost v oftalmologiji in njena cena

Development effectiveness in ophthalmology and its price

Marko Hawlina

prof. dr. Marko Hawlina,
dr. med.,
predsednik Združenja
oftalmologov Slovenije

Pričujoča 5. številka Združenja Oftalmologov Slovenije odseva naše delo v obdobju med 8. in 9. kongresom slovenskih oftalmologov, ki je tik pred nami. Naš letošnji kongres bo drugačen po marsičem: poleg slovenskega kongresa so mu priložena še tri mednarodna srečanja: 32. slovensko hrvaški simpozij, 34. simpozij dežel Alpe Adria in 9. kongres držav jugovzhodne Evrope (SEEOS).¹ Kongres ima zato letos zelo mednarodno obeležje. Poleg častnega gosta kongresa, ki bo letos slovit pediatrični oftalmolog, profesor David Taylor iz Velike Britanije, prihaja tudi 12 mednarodnih referenčnih strokovnjakov iz Evrope in Združenih držav Amerike, med njimi tudi predhodni predsednik ameriške akademije za oftalmologijo profesor Richard Abbott, ter preko 50 vabljenih predavateljev iz držav regije SEEOS, Alpe Adria in drugih evropskih držav, kar za nas pomeni veliko priznanje. Tako bo imela slovenska oftalmologija tudi odlično priložnost, da se predstavi državam v regiji in širše.

Lahko rečemo, da smo v oftalmologiji v Sloveniji v zadnjih 15 letih napravili izjemen razvoj, ki ga dokumentirajo številne objave v mednarodnih in domačih revijah in številne doktorske disertacije. Naši mladi kolegi nas vsako leto razveseljujejo na evropskem specialističnem izpitu v Parizu. Skoraj vsako leto se kdo od njih uvršča med prve tri, skoraj vsi pa so bili uvrščeni v prvo tretjino, kar je v očeh evropskih kolegov za Slovenijo najlepša potrditev kakovostnega dela.

Trudimo se vzdrževati enakomeren razvoj vseh kliničnih subspecialnosti in s pomočjo terciarnih projektov Univerzitetnega kliničnega centra Ljubljana in Javne agencije za raziskovalno dejavnost Slovenije tudi translacijskih raziskav na področju oftalmologije. Naša stroka ima danes 4 profesorje in 7 docentov. Pri tem ni najpomembnejše število nazivov. Pomembne so predvsem objave in razvojno raziskovalno delo, ki so bili podlaga za te nazive, pri čemer je nujno presegati tradicionalno slovensko ločevanje med "tiste ki delajo in tiste ki pišejo". Glede na priporočila, ki jih je sprejel Svet za izobraževanje Univerzitetnega kliničnega centra Ljubljana, so vsi mladi specialisti, ki se po specializaciji zaposlijo na Očesni kliniki, povabljeni, da se habilitirajo za asistente in imajo s tem izenačene pogoje za začetek akademske kariere. Zadnja leta se tudi vse več tujih specializantov odloča za prakso na naši kliniki, poteka pa tudi post-specialistično izobraževanje (enoletni kirurški "fellowship") na pobudo in s podporo International Council of Ophthalmology, ki nas je izbral za učni center. Uspešna prihodnost razvoja stroke je torej videti zagotovljena. A veselju ob rob, vprašati se moramo, za kakšno ceno.

Paradokсно je, da je razvojno delo, s katerim se upravičeno postavljamo, večinoma povsem prostovoljno in vezano na številne popoldanske in večerne ure. Rutinsko delo v oftalmologiji je napolnilo praktično vse koticke delovnega časa, obremenitve pa ob razvoju novih zdravljenj še naraščajo in izrinjajo možnost in pripravljenost za razi-

skovalno delo in izobraževanje. Kolegi, ki nosijo najtežja bremena in so v fazi, ko bi se lahko vključili v evropske študije in projekte in objavljali članke v mednarodnih revijah, so vse bolj izgoreli in naveličani. Le kot primer: obremenitve ob poplavi bolnikov s starostno degeneracijo rumene pege, ki potrebujejo zdravljenje z zaviralci endotelijskega rastnega faktorja (v lanskem letu je bilo danih preko 4200 intravitrealnih injekcij in z nezmanjšano frekvenco poteka tudi v poletnih mesecih), jemljejo voljo do raziskav in praktično onemogočajo sodelovanje v mednarodnih kliničnih študijah, v katere smo vabljeni. Ob tem, da se v Sloveniji plačujejo operacije bolnikov s sivo mreno z ostrino vida 80 % ali več, je bilo javnim zavodom ukinjeno plačilo zapletenih katarakt. Še vedno ni urejeno plačilo za zaviralce endotelijskega rastnega faktorja (anti VEGF), ki dejansko preprečujejo slepoto. Potrebna bi bila boljša pregledanost naših sladkornih bolnikov in uvedba zdravljenja z zaviralci endotelijskega rastnega faktorja tudi pri bolnikih z diabetičnim makularnim edemom. Za vse to smo v okviru Razširjenega strokovnega kolegija za oftalmologijo (RSK) že pred časom pripravili vse ustrezne vloge na zdravstveni svet in ZZZS. Zlasti, ko gre za mlajše in delovno aktivne sladkorne bolnike in ohranjanje njihovega vida ne more biti prepuščeno samoiniciativnosti ali etičnemu pogonu

zdravnikov in osebju ljubljanske Očesne klinike. Povečanje dostopnosti te terapije in sposobnost za njeno izvajanje bi morala biti prva prioriteta današnje oftalmologije. Za kompetentno sledenje kompleksnim terapijam, ki se izvajajo na kliniki in oddelkih, je potrebna delitev dela, izobraževanje in opremljenost oftalmologov na sekundarni ravni, predvsem z aparatom za optično koherentno tomografijo in fundus kamero. To je ključnega pomena za to, da bi univerzitetni centri del svojega časa lahko posvetili razvojnemu delu in preskušanju novih diagnostičnih metod in učinkovitejših in manj invazivnih zdravil in operacijskih tehnik. Ker so koncesijske kvote na sekundarni ravni že sedaj zasedene, bi bilo za populacijo teh bolnikov potrebno ustrezno povečanje programa in razširitev koncesij na področju oftalmologije.

Nekaj pomembnih premikov je bilo doslej storjenih, zavest o potrebnosti teh sprememb je pri odločevalcih prisotna, sporočena je bila tudi javnosti.² Od aktivnosti RSK v novem mandatu in vodstev ključnih inštitucij, zlasti obeh UKC, pa bo odvisno, ali bosta te res urgentne potrebe naših bolnikov končno razumela Ministrstvo za zdravje in ZZZS in upoštevala v prihodnjem Splošnem dogovoru, in ali bo za razvoj stroke ostalo še kaj zraka v pljučih naših vodilnih specialistov, ki se vse bolj dušijo z rutino.

Literatura

1. Spletna stran 9.slovenskega oftalmološkega kongresa z mednarodno udeležbo <http://www.zos2012.si>
2. Hawlina M, Stirn-Kranjc B. Prenašanje odgovornosti. Odprta stran, Dnevnikov Objektiv, Ljubljanski Dnevnik, 10. 3. 2012.